

คู่มือปฏิบัติการพยาบาล มารดาและทารกระยะคลอด

B0034061

ห้องสมุดวพ.นครราชสีมา

โครงการตำรา วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก

สารบัญ

หน้า

คำชี้แจง	
คำนำ	
กิตติกรรมประกาศ	
ผู้ทรงคุณวุฒิ	
ผู้นิพนธ์	
สารบัญ	
สารบัญภาพ	
สารบัญตาราง	

บทที่ 1	การรับหญิงตั้งครรภ์เพื่อคลอด	1
	การรับหญิงตั้งครรภ์เพื่อคลอด	2
	การซักประวัติ	3
	การตรวจร่างกาย	5
	การตรวจภายในช่องคลอด (Per Viginal Examination หรือ PV)	11
	การตรวจปัสสาวะ	15
	การตรวจหา VPC (Volume Pack Cell)	16
	การสวนอุจจาระก่อนคลอด	17
	การทำความสะอาดบริเวณฝีเย็บและการทำความสะอาดร่างกาย	19
	การจัดเก็บและเตรียมของใช้หญิงคลอด	21
	การเตรียมหลักฐานสำหรับการแจ้งเกิด	23
	การบันทึกทางการรักษาพยาบาล	25
บทที่ 2	การพยาบาลมารดาและทารกในระยะรอคลอด	29
	การประเมินการหดรีดตัวของมดลูก	30
	การจัดทำในระยะรอคลอด	32
	การปฏิบัติการพยาบาลหญิงคลอดที่ได้รับยา Oxytocin (Syntocinon, Pitocin)	35
	การปฏิบัติการพยาบาลหญิงคลอดที่ได้รับการเจาะถุงน้ำท่อนหัว (Artificial Rupture of Membranes)	38
	การปฏิบัติการพยาบาลหญิงคลอดที่ได้รับยาบรรเทาความเจ็บปวด	42
	การปฏิบัติการพยาบาลหญิงคลอดที่ได้รับยาชาเฉพาะส่วน Epidural anesthesia	44
	การพยาบาลหญิงคลอดที่ได้รับการติด Electronic fetal monitoring (EFM)	46
	การบรรเทาความเจ็บปวดในระยะรอคลอดโดยไม่ใช้ยา	54

	หน้า
บทที่ 3 การพยาบาลมารดาและทารกในระยะคลอด	59
การทำคลอดปกติ	60
หน้าที่ผู้ทำคลอดคนที่ 1	61
หน้าที่ผู้ช่วยคลอดคนที่ 2	61
การทำความสะอาดอวัยวะสืบพันธุ์ภายนอกก่อนคลอด (Perineal Preparation)	62
อุปกรณ์การทำคลอดปกติ	65
ขั้นตอนการทำคลอด	67
การทำคลอดรก	82
การซ่อมแซมฝีเย็บ (Perineorrhaphy)	88
บทที่ 4 การพยาบาลมารดา และทารกระยะหลังคลอด	91
การพยาบาลมารดา และทารกระยะหลังคลอด	92
การตอบสนองความต้องการพื้นฐานของหญิงหลังคลอด	94
การเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา	95
บทที่ 5 การพยาบาลทารกแรกคลอด	97
การช่วยเหลือเบื้องต้นแก่ทารกแรกคลอด	98
การช่วยเหลือทารกที่มีซีเทาปนเป็นในน้ำคร่ำ	105
การช่วยหายใจทารกด้วยแรงดันบวก (Bag & Mask Ventilation)	107
การนวดหัวใจทารก (Chest Compression)	111
การช่วยแพทย์ใส่ท่อช่วยหายใจทารก	115
การใช้ยาในการช่วยกู้ชีวิตทารกแรกเกิด	118

สารบัญภาพ

	หน้า
บทที่ 1	
1.1 ลักษณะการหดตัวของมดลูก	6
1.2 แสดงการตรวจ Fundal grip	8
1.3 แสดงการตรวจ Umbilical grip	8
1.4 แสดงการตรวจ Pawlik's grip	9
1.5 แสดงการตรวจ Bilateral inguinal grip	9
1.6 ตำแหน่งเสียงหัวใจทารกในครรภ์	10
1.7 แสดงการตรวจภายในช่องคลอด	12
1.8 ลักษณะการเปิดขยายของปากมดลูกและความบางของปากมดลูก	13
1.9 ลักษณะระดับของส่วนนำ	14
บทที่ 2	
2.1 แสดงการวางมือบริเวณ Fundus	30
2.2 แสดงการหดตัวของมดลูก	31
2.3 แสดงท่าเดิน	32
2.4 แสดงท่าโน้มตัวไปข้างหน้า	33
2.5 แสดงท่านั่ง	33
2.6 แสดงท่านอนตะแคง	33
2.7 แสดงท่านั่งของ ๆ	34
2.8 แสดงท่ากึ่งนั่ง	34
2.9 แสดงการฟังเสียงหัวใจทารกในครรภ์	39
2.10 แสดงการเจาะถุงน้ำทวนหัว	39
2.11 แสดงการจัดท่าหญิงคลอดขณะทำ Epidural anesthesia	45
2.12 แสดงการติด External fetal monitoring	47
2.13 แสดงการติด Fetal monitoring	48
2.14 แสดง decrease beat to beat variability	49
2.15 แสดง sinusoidal pattern	50
2.16 แสดง early deceleration	51
2.17 แสดง late deceleration	52
2.18 แสดง variable deceleration	53
2.19 แสดงการหายใจ deep breathing	54
2.20 แสดงการลูบหน้าท้อง	55
2.21 แสดงการนวดบริเวณกระเบนเหน็บ	56

บทที่ 3

3.1	การปรับเตียงนอนให้เป็นเตียงคลอด	62
3.2	การจัดท่าหญิงคลอด	62
3.3	ลำดับการฟอกบริเวณฝีเย็บ	63
3.4	การซับด้วยผ้าให้แห้ง	64
3.5	pack ผ้า เครื่องมือทำคลอด	65
3.6	การเปิด pack ผ้าคลอด	65
3.7	อ่างรับรก	65
3.8	จัดอุปกรณ์ออกจากอ่างคลอด	65
3.9	รถนำยา	65
3.10	ผู้ทำคลอดแต่งกายก่อนล้างมือ	67
3.11	ผู้ทำคลอดล้างมือ	67
3.12	ผู้ทำคลอดเช็ดมือซ้ายด้วยชายผ้าอีกข้างหนึ่ง	68
3.13	ผู้ทำคลอดเช็ดมือขวาด้วยชายผ้าอีกข้างหนึ่ง	68
3.14	ผู้ทำคลอดใส่เสื้อกาวน์	68
3.15	ผู้ทำคลอดผูกเสื้อกาวน์ไว้ด้านหลัง	68
3.16	ผู้ทำคลอดจัดเครื่องมือทำคลอด	68
3.17	ผู้ทำคลอดจัดเตรียมอุปกรณ์	69
3.18	ผู้ทำคลอดปูผ้ารองใต้กันหญิงคลอด	69
3.19	ผู้ช่วยคลอดวัดสัญญาณชีพหญิงคลอด และฟังเสียงหัวใจทารก	69
3.20	ผู้ทำคลอดทำการสวนปัสสาวะ	70
3.21	ตำแหน่งในการฉีดยาเฉพาะที่	70
3.22	ผู้ทำคลอดทำการตัดฝีเย็บ	71
3.23 - 3.25	แสดงการคลอดศีรษะทารก	71
3.26	การยกหน้าผากให้เงยขึ้น ขณะที่อีกมือหนึ่งรัดฝีเย็บลงจนศีรษะคลอดทั้งหมด	71
3.27	การตรวจสายสะดือรอบคอทารก	72
3.28	การตรวจพบสายสะดือ 1 รอบ	72
3.29	การบิดสายสะดือออกจากคอทารก	72
3.30	เช็ดตาทารกจากหัวตาไปหางตา	72
3.31	อุดเสมหะทางปากและจมูก	73
3.32	ประกบมือทั้งสองที่ขมับทารกเพื่อหมุนศีรษะ	73
3.33	ท่าทารกหลังทำ external rotation	73
3.34	การคลอดไหล่หน้า	74
3.35	การคลอดไหล่หลัง	74

3.36	แสดงการทำคลอดลำตัวทารก	74
3.37	การรับทารกโดยข้อมือขวารองรับศีรษะมือซ้ายจับที่ข้อเท้าทั้งสองข้าง	75
3.38	จัดให้ศีรษะทารกต่ำ ช่วยให้เสมหะไหลออกมาได้ดี	75
3.39	แสดงการหนีบสายสะดือทารก	75
3.40	แสดงการตัดสายสะดือทารก	75
3.41	การดูแลทารกใต้ radiant Warmer	76
3.42	การผูกปายข้อเท้า	77
3.43	การผูก Land mark ที่สายสะดือ	77
3.44	แสดง cord signs	77
3.45	เช็ดตาทารกครั้งที่ 2 ก่อนปายยาหยอดตา	78
3.46	แสดงการผูกสายสะดือ	78
3.47	แสดงการหนีบสายสะดือก่อนตัด	79
3.48	แสดงการตัดสายสะดือ	79
3.49	ผู้ช่วยคลอดปาย Terramycin eye ointment	79
3.50	กล้ามเนื้อหน้าขาที่ใช้ในการฉีดยา	80
3.51	การชั่งน้ำหนักทารก	80
3.52	การผูกปายข้อมือทารก	80
3.53	นำทารกมาให้มารดาได้สัมผัสครั้งแรก	81
3.54	การให้ทารกลองดูดนมมารดาครั้งแรกหลังคลอด	81
3.55	แสดง cord signs	83
3.56	modified crede maneuver	83
3.57	แสดง true knot	84
3.58	แสดง false vascular knot	84
3.59	แสดง Insertion velamentosa (Membranous insertion)	84
3.60	แสดงเส้นเลือดสิ้นสุดก่อนถึงขอบรก	85
3.61	แสดงการตรวจรก	85
3.62	แสดงการตรวจเยื่อหุ้มรก	85
3.63	ตรวจระยะห่างระหว่างขอบรกกับรอยแยก	86
3.64	การตรวจเนื้อรก	86
3.65	แสดง placenta circumvallata	86
3.66	แสดงการฉีกขาดของแผลฝีเย็บระดับต่าง ๆ	88

บทที่ 5

	หน้า
5.1 การเปิดเครื่อง radiant warmer	99
5.2 การเตรียม radiant warmer	99
5.3 การวางทารกใต้ radiant warmer	100
5.4 การเช็ดตัวทารกให้แห้ง	100
5.5 การ Suction	100
5.6 การกระตุ้นทารก	101
5.7 การประเมินทารกเพื่อการช่วยเหลือเบื้องต้น	102
5.8 การให้ oxygen ทารกแบบ free flow	101
5.9 การให้ oxygen ทารกแบบ mask & bag ventilation	102
5.10 แสดงขั้นตอนการช่วยเหลือเบื้องต้นแก่ทารกแรกคลอด	104
5.11 อุปกรณ์การช่วยชีวิตทารก	105
5.12 การใส่ ET Tube เพื่อ suction	106
5.13 Mark แบบ cushioned & Noncushioned	107
5.14 self inflating bag	107
5.15 การจัดทำทารกศีรษะต่ำ	108
5.16 การครอบ oxygen mask	108
5.17 ปริมาณ oxygen จากการครอบ oxygen mask	108
5.18 การบีบ oxygen bag	109
5.19 การสังเกตการขึ้นลงของหน้าอกขณะบีบ bag	109
5.20 ตำแหน่งการนวดหัวใจ	111
5.21 การนวดหัวใจ	111
5.22 การนวดหัวใจแบบ Thumb technique	112
5.23 การนวดหัวใจแบบ Two-finger	112
5.24 การนวดหัวใจกับการช่วยหายใจ	113
5.25 การกดที่อุกวิธีแบบ Two-finger	113
5.26 การกดที่อุกวิธีแบบ Thumb technique	113
5.27 การนวดหัวใจและบีบ oxygen bag	114
5.28 อุปกรณ์การ intubation	115
5.29 การจัดทำศีรษะต่ำ	116
5.30 Endotracheal tube/sizes/Laryngoscope	117
5.31 การใส่ ET tube ทารก	116
5.32 การติดพลาสติกเตอร์ ET tube	117

สารบัญตาราง

ตารางที่
บทที่ 1

หน้า

1.1 ลักษณะการหดตัวของมดลูกตามระยะการคลอด

6